שני לוחות הברית — כלל אמוראים

כלל אמוראים ענין אמורא הוא כמו התוספתא דהיינו לפ' המשנה כי בדורות אחרונים נתמעטו הלבבות ולא הספיק הפירוש של התוספת' ובאו האמוראים ופירשו המשנה יותר באריכות וגם עשו פירוש לפירושו שפירשו גם התוספתא. ענין פירוש תיבת אמורא כתבתי לעיל בכלל רבי:

דרך התלמוד כשמקשה מאמורא לאמורא. דאמרי לה גברא אגברא קא רמית כדאיתא בסנהדרין פרק זה בורר (ל, ב) וכן הרבה ולפעמים אומר דברי פלוני מימרא הוא ומימר לפלוני לא ס"ל כי הא דאמרי' בפ' חזקת הבתים (ב"ב מז, ב) דאקשינן מרב ביבי דאמר רב נחמן לרב הונא תלויה וזכין זביני' זביני וא"ל דרב ביבי מימרא הוא ומימרא לרב הונא לא ס"ל. וכ' רשב"ם שם מימרא הוא שהיה אומר משום אחרים ואי הוה אמר רב ביבי משמים דנפשיה קאמר נברא הוא וגברא אנבר' קא רמית ע"כ. הרי א"כ כשמקשינן מהאמורא לאמור' ודברי האמורא שמקשים הוא מגופיה אז מתרץ גברא אגבר' קא דמית וכשדבריו הם דברי אחד אז מתרץ דברי פלוני מימרא הוא ומימרא לפלוני לא ס"ל:

ולפעמים מקשינן מאמורא לאמורא משום דהלכתא כוותיה בפ"ק דיום טוב (ט, א) מקשינן מימרא דרב לרב הנין ופרש"י דאע"ג דרב אמורא הוא מקשינן מיניה מפני שרבן של בני הגולה היה בדורו חוץ משמואל עכ"ל. ולפעמים מקשים מאמורא לאמורא היכא דקים לן הלכה כמותו כי הא דקאמר והאמר רבי יוחנן גזל ולא נתייאשו הבעלים וכו' ורבים כמוהו:

והרמב"ן בחדושי מסכת בבא בתרא כתב דאקשינן נמי משמואל דר' גובריה. וכן מרב כהנא מקשינן משום דגברא רבה הוא כמו שמצינו במעשה דרבי יוחנן דהיה חריף טפי:

כשמביא אמור' על דברי הברייתא או המשנה הוא מפני שנוכל לעשות פירוש אחד באותה בריית' לכן הביא דברי האמור' לבררה והדר פריך מינה כ"כ התוספות בפר' זה בודד ופעמים מביא אמורא על הברייתא ואין צורך אלא לרווחא דמילתא וכן מביא אמורא כאשר נודע שהבריית' לא מתניא ביה רבי חייא כן פירשו התוספות בריש שבת גבי נזרקה ספי חבורה אשר הקשו שם דהוי כמו יודא ועוד לקרא וכתבו התוספות דהיא חבורה של תנאים ולדעת ר"י הביא נזרקה מפי חבורה על הברייתא משום דלא מתניא ביה רבי חייא:

האמורא דרכו לפרש ולא לסתום כמ"ש רשב"ם בפרק ערבי פסחים (קא, ב). והרשב"א בפרק אלו טריפות ז"ל ה"ל להאמורא לפרש בהדי' שאין דרך האמורא לסתום אלא לפרש וכ"כ הגאון בתשובה זה לשונו אין מדרך האמור' שישמיענו חדוש מתוך דיוק שהוא איין דרכו לסתום אלא לפרש יותר מן המשנה ובריייתא. וזהו הטעם הוא דאיתא בתשובת הגאון וכן הוא במהר"י קולי"ן שאלה י' דמ"ש אין למדין מן הכללית אפילו במקום שנאמר חוץ זהו דוקא מדברי תנאים מפני שהיו

שונים דרך קצרה ולא יכלו לבאר כל הצורך אבל בדברי האמוראים אין אומרים כן דדרך אמוראים לפרש:

פעמים שהאמורא ישמיענו מה שהוא מפורש בברייתא וטעם לזה ראינו ממ"ש רשב"ם בפרק ערבי פסחים (קא, ב) מפני שלפעמים אין הכל בקיאין בברייתא וגם האמורא עצמו זימנין דלא ידע ליה:

כשיביאו אמוראים סתם וסבל עניינם פירוש אשר ממנו יראה שחולקין ופירוש שאינם חולקין יש לנו לפרש הפירוש שאינם חולקין ואפילו שהוא פירוש רחוק מאוד כ"כ והר"ן בשמת בבא מציעא:

אין להאמוראים להביא במחלוקתם אלא החלוקה שבה חולקים אבל לא המוסכמת וכן מצינו בפרק בנות כותים דתניא אין לידה סותרת בזיבה ואבעיא לן מהו שתעלה אביי אמר אינה סותרת ואינה עולה רבא אמר אינה סותרת ועולה והקשו התוספות כי מה להם לאביי ורבא להזכיר סתירה לא היה להזכיר אלא עליה לבד דפליגי בה ע"כ: